

Шочмо эл, порымж да гим вер!

46-шо (3382) №,
2018 ий 17 ноябрь,
шуматкече.

Ямде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Шайремлан – марий тамган торт

Фотомеш архив гыч налме.

Ожно марий калыкын поян үстел Chesшлан мелна, туара, перемеч шотлалтыныт. Кызыт тўн вер тортлан ойыралтеш. Йочан шочмо кечыжым ты шере кочкыш деч посна кузе эртарет?! Йошкар-Олаште илыше Наталия Александровна ден Николай Витальевич Шабдаровмыт Яндар эргыштын кок ийым темымыжлан марий сынан, кугезе йўлам аралыше тортым ыштыктеныт (**снимкыште**). Кочкышым озаватын йолташ ўдыржө Ксения Иванова кўэштын. Але марте рўдолаште марий тортым ыштыше нерген колалтын огыл ыле.

– Шабдаровмыт ешын марий йўлам, тукумвожым жаплен илымышт куандара, – оила Ксения. – Тыге ме икшывыланна, самырык тукумлан примерым ончыктена. Тортын могай лийшашыжым, тамга-влак шотышто Наташа дене кангашенна. Тудак мыланем Онарын сўретшым темлен. Тортым вашке да куштылгын ыштенам. Вет мый тудым, шўмчонем пыштен, уло кумыл дене кўэштынам. Шкаланемат келшен.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Ача-ава, Ксения, чыла родо-тукум Яндарлан Онар патыр гай таза да виан, тале да лўддымө лияш тыланат. Марий тамга-влак изи рвезым аралат да илыш корныжым волгалтарат.

Лотерей модышыш ушныза!

2019 ийын икымше пельжлан «Ямде лий» газетлан подпискым ыште да квитанцийжым редакцийыш (Йошкар-Ола, Амстердам набережный, 1-ше пöрт) колто.

Лотерейын учредительже – «Ший памаш» сылнымут фонд. Вуйлатыше – В.В.Краснов.

Тўн приз – смартфон!

Рекламе.

«Ямде лий» газетлан – 85 ий!

ПОДПИСКЕ

«Ямде лий» газетым, мыйын шонымаште, кажне марий йоча налшаш. Тудын тўрлө-тўрлө мотор чиян улмыжым ончен куанет, йоча-влакын сылнын возымыштым лудын, шерет ок тем. Кажне арнян заметкем-влакын савыкталтымштым вучем. Журналист-влак йочалан келшыше моткоч онай материалым ямдылат. Нуным лудын, кўлешан ятыр уверым пален налам. Шўжарем кандашымше лаштыкым пеш йöрата, модыш-влак дене пырля модына.

Олеся ВОЙКИНА.

Шернур, Эшполдино.

Связь отделенийыште подпискым ыштыза. Газет кажне шуматкечын толаш тўнгалеш. **Ак – 322 тенгеат 56 ыр.**

***

Редакций гоч альтернативный подпискым ыштыза. **Ак – 150 тенге.**

Живая классика

Конкурс

«Живая классика» йоча сълнымут конкурсышто 10–17 ияш ўдыр-рвезе-влак икте-весеытлан йоратыме книгашт гыч ужашым каласкалаш тўналыт. Конкурс шушаш ийын февральыште школлаште, а мартыште районлаште эрта. Эн-эн сълнын лудшо-влак Йошкар-Олаште апрельыште тангасат. Всероссийский финал майыште «Артек» тўнямбал йоча рўдериште лиеш. А суперфинал – Москвае Йошкар площадыште!

Сенгыше-влаклан «Артемыш» пўтўвкым кучыклат. Тыгак Россияе театры искусство университетыш тунемаш пураш темлалтыт.

Йодмашым 2019 ий 25 январь марте колтыман.

Идалык тўгалтыш гыч Марий Элыште 648 пожар лийын. Шекланыза!

Вийнам тергышна

2 ноябрьыште элна мучко «Кугу этнографий диктант» акций эртен. Мемнан школнат ордыжеш кодын огыл. Йодыш-влак куштылгат, нелыракат лийыныт, но возышо-влак чот тыршеныт. Теве 11-ше классыште тунемше Настя Романова 95 баллым поген. Тиде диктантым возен, мыят шуко ум пален налынам. Вес ганат шинчымашем тергаш тўналам.

Олеся ЕЛЬМЕКЕЕВА.
У Торъял, Тошто Торъял.

Школыштына Марий Эллан пўлеклалтыш «Шочмо верем, моторем!» пайрем эртен. Изирак класслаште тунемше-влак марий куштымашым ончыктыныт, кыдалаш ийготан йоча-влак муро дене куандареныт. Марий Эл нерген викториныште 7-ше классыште тунемше П.Цандеков ойыртмалтын. Сълне конкурсышто М.Николаев, Н.Артемьев, А.Маслов сенгышыш лектыныт. Кугу пайрем «Марла куштен моштена» флешмоб дене иктешлалтын.

Кумыл нўлтышо пайрем

Снежана БЫКОВА, 9-ше класс.
Волжский, Карай.

Пайдале каныш

Каникулым пайдалын эртарышым. Кажне кечын яндар южышто модаш тыршышым, ковам деке унала миен толым. Мўнгылан пуымо пашамат монден омыл: книгам лудынам, шукемдыме да пайлыме таблицым тунемынам.

Ксения БУТЕНИНА.
Морко, Эгерсола.

Сайын тунемаш!

2-шо номеран Красногорский кыдалаш школышто тений кум 1-ше класс шинчымашым пога. Кылме тылзын 9-ше кечынже школыштына «1-ше классыш пуртымаш» эртыш. Ме, 1-ше классыште тунемше-влак, шкенан нерген палдарышна, мурым мурышна, чолгалыкнам ончыктышна. Пайрем мучашыште говатлышна: «Сайын тунемаш, туныктышын мутшым колышташ тўналына!»

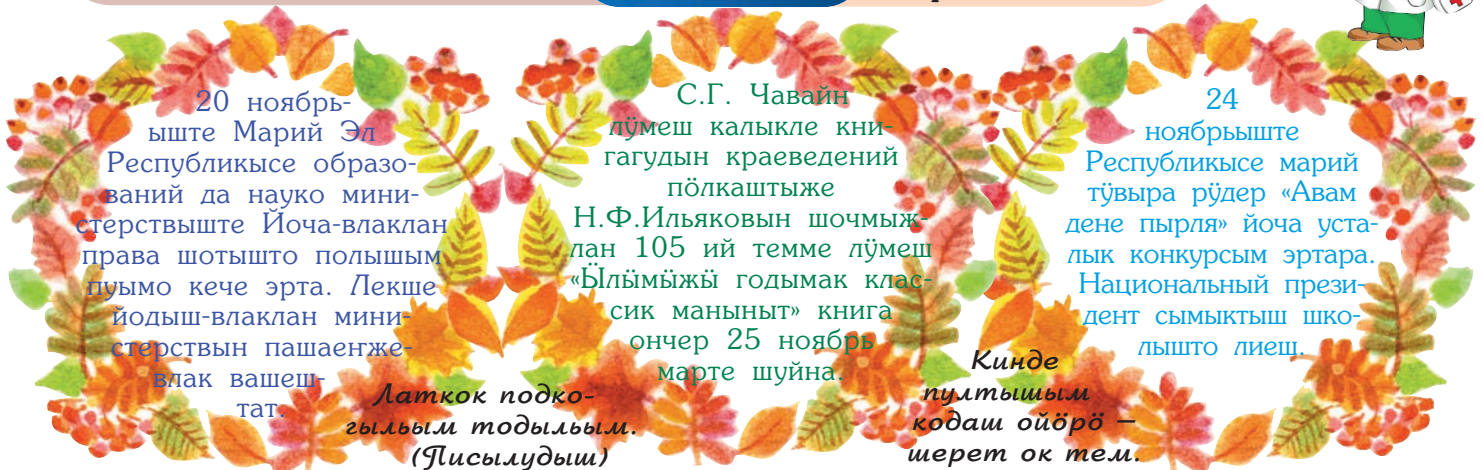
Анна ВИНОГорова.
Звенигово район.

Рушарнян лицейыштына Географический диктант икымше гана эртыш. Палемдыме жаплан тунемше, туныктышошамыч ятырын погынышт. Туныктышо-влак Арын, Эгерсола школла да Коркатово лицей гыч ылыыч. Диктант географийым сайын палымым тергыш.

В.СМИРНОВ.
Морко, Коркатово.

Кодшо арняште ОРВИ дене 2126 ен черланен. Тышеч 1515 – йоча-влак.

Грипп деч прививкым ыштыза.

20 ноябрьыште Марий Эл Республикысе образований да науко министерствыште Йоча-влаклан права шотышто полышым пуымо кече эрта. Лекше йодыш-влаклан министерствын пашаенже-влак вашештат.

Латкок подкылым тодылым.
(Тисылудыш)

С.Г. Чавайн лўмеш калыкле книгагудын краеведений пўлкаштыже Н.Ф.Ильяковын шочмыжлан 105 ий темме лўмеш «Блўмьжы годымак классик маныныт» книга ончер 25 ноябрь марте шуйна.

Кинде пуртышым кодаш ойрў – шерет ок тем.

24 ноябрьыште Республикысе марий тўвыра рўдер «Авам дене пырля» йоча усталык конкурсым эртарат. Национальный президент сымкытыш школышто лиеш.

Еш - илыш кече

Самырык еш, Наталья Вячеславовна ден Сергей Валентинович Васильевмыт, Йошкар-Олаште ила, кум икшывым ончен кушта. Йоча-влак таза да пиалан кушкышт манын, ача ден ава чот тыршат. Ача кок эргым изинек пörьен пашалан туныкта, спортлан шүманда. *«Нуно шочмо элын ончыкылык аралышыже улыт, – оила суртоза. – Салтак пентгыде капкылан, таза да лүддымө лийшаш».* Ава ден изи ўдыр арулыкым эскерат, түрлө кушкылым, пеледышым ончен куштат. Озавате пидаш, ургаш моткоч йората. Маша ўдыржө – эре пеленже: мундырам ронча да уэш пўтыра, пуйто аважлан полша. Эн куандарышыже: ача-ава олаште шочын-кушкыныт гынат, шочмо марий йылмым моткоч пагалат, икшывышт-влакымат туныктат.

– *Марлан лекмем деч ончычак мыйын кок эрге лийшашым паленам, –* оила Наталья Вячеславовна. – *Нунулан лўмымат ямдыленам: иктыже – Матвей, весыже – Никита. Тыгак лие. А ўдыр нерген шке семынем шып шонкаленам да паша дневникешем 2017 ийыште ыштышаш план семын возен шынденам. Но шонымашем 2015 ийыште шукталтын. Тиде серынем кызыт коклан шинчашкем перна. Лудам да семынем куанен шыргыжалам.*

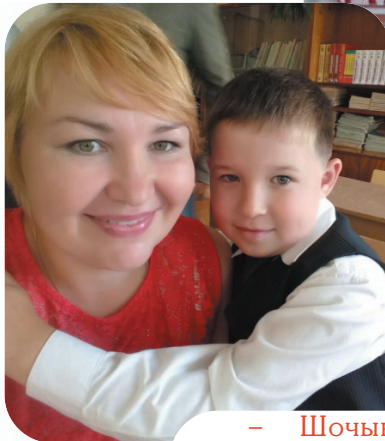
Йоча вийым да куаным пөлекла

фото-влакым еш архивыштына

Матвей – Юмын пөлекше

Древнееврейский йылме гыч пурышо шомак тыге кусаралтеш. Чынжымак, Матвей ача-авалан кугу куаным конден да эн шерге пөлек гай лийын. Ешыште – икымше йоча да эше эрге! Кызыт Матвей Йошкар-Оласе 13-шо номеран школышто 1-ше классыште тунемеш. «Татьяна Сергеевна Орзаева – самырык, мотор да пеш пентгыдын йодшо туныктышо, – манеш Матвей. – Мыланем шотлаш, лудаш келша». Урок деч вара Никита дене пырля Чайковский лўмеш искусство школыш хор отделенийш коштыт. Тушто налме шинчымашым Матвей мөнгыштө пентгыдемда: шўжаржылан аза малтыме мурым мура. Рвезе-влак ончыкыжым семўзгар дене шокташ тунемнешт: Матвей гитар дене, а Никита барабан дене.

– *Шочынавалан, пўры-машлан таум ыштен илем, – оила ава. – Мый ўдырамаш, ава семын моткоч пиалан улам. Пеленем – йоратыме да умылышо пелашем, а мыланна икшывына-влак вийым, куатым да куаным пөлеклат.*

Никита – сенгыше

Никита – кокымшо эрге, куд ияш. Йошкар-Оласе 50-ше номеран йоча-садыш коштеш. Кокланже койышыжо лўмжылан келша манынат шоналтет. Пеш писе, чолга, чылалан полшаш ямде, эре ончылно лияш тыршыше. Медведево районсо Новотроицк ялыште илыше Вячеслав кочаже да Анастасия коваж дене уна лияш йората. Туштыжо-о-о! Вер шуко, юж яндар, кова уныка-влакым тамле сий дене сийла. Никита кочаж дене пырля чыве муным пога, Дружок пийым пукша. Ачаж дене пырля шкеныштын садышкышт кудал колтат, тушто Джесси пийышт уло. Никиталан садыште лияш келша: кенежым авалан шўкшудым кўраш полша, орваш оптен шупшыкта; ачалан чонымо пашаште эн тўн энертыш.

Мария – виан да йоратыме ўдыр

Наталья Вячеславовна кумшо икшывылан лўмым эмлымверыш логалмекыже ойырен. Тушто Христос Юмын аваже, Дева Мария, тудын илыш корныжо нерген савыктышым лудын. Шўм йымалне иланыше изи падыраш дене чыла сай лийже манын, азан шочмешкыже, Дева Мариям сөрвален. Кызыт кум ияш Мария ача-авам, коча-ковам да чыла родо-тукымым онгыр гае йўкшө, кече гай шыргыжше чурийже, поро да ныжыл шинчаончалтышыж дене куандара. Рўдоласе 18-ше номеран «Изюминка» йочасадыш коштеш. Изаж-влак дене пырля буквам тунемеш, сўретгла, шотла, шке гыч шонкален, түрлө нерген мура. Йочасадысе воспитательже Ольга Валерьевна Казанцева Машам марла мутланаш туныкта. Пытартыш жапыште изи ўдыр марий мурым кумылын колыштеш да сем почеш тавалтен колта.

Шем шулдыран мўкшыжө Шере мўйлан куана. Мемнан ача-аванажат Мемнам ончен куанат.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Сылнын возаш тунемына

«Поэт Н.С.Мухинын корныж дене» кружок тунемше-влакым уэш иквереш чумырыш. Кызытеш кандашын улына, вес занятилан ешаралтына, шонем. Кружок вуйлатыше П.А.Сошин кошто тунемме ийысе пашаланна акым пуыш: «Ямде лий» газетын 14 номерыштыже заметкына-влак савыкталтыныт. Икмынярже «Морко мланде» район газетыште лектын. «Валерия Петровская ден Надя Петухова поснак чулмылыкым ончыктеныт», – палемдыш

т у н ы к -
т ы ш ы н а .

Ончыкылык паша планым чоҥышна. Н.С.Мухинын шочмо кечыжлан спектакльым ямдылаш да почеламутшо-влакым сылнын лудаш шонена. Лев Александрович кажне тунемшылан посна заданийым пуыш. Ончыкыжымат йоча газет дене кылым кучаш тўналына да шушаш ийлан подпискым ыштена.

Дина ДМИТРИЕВА, 6-шо класс.

Морко, Купсола.

Шыже

Тул гай ылыжеш
шыжымсе чодыра,
Пушенте коклаште
мардеж лўшка.
Тышке-тушко коштеш,
укшлам лўнгыкта,
Чот пуалеш,
сайынак шўшкалта.
Чодыра кечыйоным ок пурто,
Шкежат шемын веле коеш.
Чодыра кудалтыме сурт гае,
Шыжым шке семже ден модеш.

Юлия ИВАНОВА.

Кужэнгер, Шорсола.

Уш-акылым тергыше модышлан йодыш-влак

- ✗ Ялук – тиде мо: окна, шовыч, совла?
- ✗ Урок тўналтышыште йоча-влак мом колыт?
- ✗ «Шорыкйол» мут мом ончыкта?
- ✗ Ола-влакын лўмыштым рушла каласыза: Угарман, Виче, Кукарка.
- ✗ «Югорно» эпосым кў возен?
- ✗ Марла каласыме годым «компьютер» шомакыште мыняр йўк шокта?

Г.С.ТОБЕКОВА, туныктышо.

**Кужэнгер,
Конганур.**

Марий сылнымутын классикше С.Г.Чавайнын лўмгечыжлан пўлеклалтыше сылнымут тагасымашыш уло кумылын ушнышым. Писательын «Изи лум дене» ойлымашыжым лудым. Тыгай конкурс уш-акылым пўсемда, йылмым лывырта. Эн тўнжў – шочмо йылмым йораташ кумыланда.

**Иван ВАСИЛЬЕВ.
Морко, Арын.**

Поэзий аван шїмжў гай.

Пайрем-конкурс рашемдыш: Тургеневын произведенийже-влак пўртўсым йўраташ, айдемым шижын да умылен мошташ, моторлыкым ужаш, поро лияш туныктат.

чот ямдыленыт. Жюриин
иктешлымыж почеш,
Таня

Гусарова, Арина Сергеева, Виктория Попова (Эсмекпляк), Регина Данилова, Алина Николаева (Чакмарий), Марианна Фёдорова, Анна Петрова (Кужмара) сенгышыш лектыч.

Л.В.МАКСИМОВА, туныктышо.

Звенигово, Эсмекпляк.

Сылнымут мастер

9 ноябрьште руш писатель И.С.Тургеневын шочмыжлан 200 ий темын. Тиде лўмгечым Звенигово олесе йоча книгагудышто пайрем-конкурс семын палемдышна. Тўрлў школгыч 5-8-ше класслаште тунемше-влак прозо гыч ужашлам сылнын лудыч. Туныктышо-влак йочашамычым конкурслан юбилейже вашеш ончерым почмо.

Фотом книгагудын архивше гыч.

Ом өркәне

Кажне кечын куаналын
Коштам мые тунемаш.
Сай отмете дене кечын
Тыршем авам куандараш.
Биологий, технологий,
Математике, ИЗО:
Күлеш мылам шуко вий
Ушышко чыла пышташ.
Но чыла предмет кокла гыч
Шочмо йылме лишылрак.
Куаналын, угыч, угыч
Лудам марла шукрырак.
Эрден эр куржам
мый школыш,
Ом өркәне тунемаш...
Йолташлан күлеш

гын полыш,
Ямде улам эре полшаш.

Максим ЛАПИН.

**Параньга,
Кугу Пумарий.**

**С.Г.Чавайнын «Элнет»
романжым палет мо?**

➤ С.Чавайн романжым
тўналтыште «Корно» манын лўмдаш шонен.

➤ Роман гыч «Земский начальник» лўман ужаш 1935 ийыш-
те «Марий коммуна» газетеш печатлалтын.

➤ 1936 ий шошым писатель романын икымше книгажым
возен шуктен.

➤ «Элнет» роман гыч рушлашке кусарыме ужаш «Горьковская
коммуна» газетеш «Бурлаки Элнета» вуймут дене савыкталтын.

В.СМИРНОВ ямдылен.

Огай

Степан Янши-
тов, Арина Савель-
ева, Ольга Беляева
(снимкыште) Со-
ветский район
Ургаш лицейыште
тунемыт. Ончы-
кылык илыш кор-
ныштым медицине
да военный профес-
сий дене кылдаш
шонат. Туге гынат
шочмо марий йыл-
мым, калыкын исто-
рийжым, йўлажым,
тўвыражым шымлат.

Уш-акылыштым олимпиадыште, «Мунло» интел-
лектуал модышышто тергат. Марий йылмым да
литературым, ИКН предметым туныктышо Роза
Юрьевна Яншитова ўдыр-рвезе-влаккан келге шинчымашым пуа.
«Тўрлў конкурсышто уш-акылым тергымаш шинчымашым келгемда.
Теве «Мунло» марафонным налаш. Ты гана тугай ожнысо марий
шомак-влакым пален налынна, кудыштым ме ик ганат колын огынал.
Мутлан, товылаш – йўраташ, шер – кумыл, койыш, тиак – кагазым
возкалыше», – ойлат Арина ден Ольга.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Авторын фотожо.

У шомакым пален налыныт

Йоча-
влак,
а те
могай
тошто
шомак-
влакым
паледа?
Возен
колтыза.

Синквейн

Карлсон
Його, чоя.
Чонешта, кочкеш, моктана.
Мультфильмын геройжо.
Персонаж.

Ольга СТЕПАНОВА.
Морко, Шап Унчо.

Пўрт кугыза

Уремыште ик егат огеш кой. Кум-ныл
йоча Васлийын пўртышкыжў чумыргыш.
Кече шинчынат шуктен огыл, а нуно тулым
чўктышт. Кенеж кечын мечым чумен модмо
олмеш телевизор дене боевик кинон ончен
шинчат. Ик шагат наре ончымекышт, шерышт
теме.

– Сита! Шинчамат ноен пытыш. Айста уре-
мыш! – ойым пуыш Васлий.

Кылде-голдо кынелын, чыланат уремыш лек-
тыч. Ик жап мутланен шогышт да мўнган-
мўнгышкышт шаланышт.
Васлий пўртыш пурен
шогале – пычкемыш. Тулым
йўртымў. Кў тидым ыштен?

– Авай, тый толыч мо? –
аважын пошкудо кокаж
деке кайымыжым шарна-
лтен йодо рвезе.

Шып. Васлийлан каны-
сырын чучаш тўнгале.
Кенета лампычке полт!
чўкталте.

«Электроэнергийым аныкле!» конкурсыш

– Ой! Кў тыште? – лўдмыж дене Васлий
тўршталтен колтыш.

– Тиде мый, Суртводыж, улам. Але вес
семын Пўрт кугыза маныт, – йомакысе гай
кугызайын йўкшў порын шоктыш. – Мый
суртдам аралем, арулыкым эскерем.
Электротулым кузе кучылтмыдам тергем.
Вигак ойлем: тулым мый йўртенам.
Уремышке але эше иктаж-кушко кўчык але
кужу жаплан лектыда – тулдам йўрташ ида
мондо. Мутлан, те телевизорым, икмыняр
лампычкым чўктенда, а тиде жапыште йол-
ташда молаш ўжеш да те вигак лектын кур-
жыда. Тачысе йонылышетым улышышч?

– Умылышым, – вуйым рўзалтыш Васлий.

Тиде жапыште, пўрт омсам почын, аваже
толын пурыш.

– Эргым, малаш возаш жап. Айда тулым
йўртена, – мане.

Васлий йырым-йыр ончале –
нимогай Пўрт кугызамат ыж уж.

Ирина ПЕТРОВА.
Морко, Волаксола.

Конкурс
ум бакыже
шуйна. Возымо
пашадам вучена.

Пүртүс муро

Шернур район Купран гыч Станислав Богданов икымше гана энгырвоштырым вич ияшыж годым кучен. Тудо кевытыште налме, бамбук гыч ыштыме лийын. Такшым йолташыже-

влак дене

кажне шошым

вияш пүкшерме воштыр гыч

энгырым кельштареныт: шүмленит, коштенит. Тунам кидкопа деч кугужак огыл каракам, ошманюгым, олангым кученыт.

23 ий стажан колызо Кужэнер, Параньга, Марий Турек, У Торъял, Советский, Медведево районлашке түрлө плотинаш да пүялаш коштеш. Карпым кучаш йөрата. «Кызыт ег-влак электроэнгыр дене коштыт. Тидын деч вара 5 ий наре кол ок чўнгө да ок шукем», – оила колызо.

Кажне ег колызо лийын огеш керт. Тидлан кугу чытыш күлеш, пүртүсым йөрарен моштыман да кумыл лийшаш. Станислав колым ужалаш ок кучо. Рвезылан ятыр гана колаш пернен: «Тынар кыл-

мен, нөрен коштат, лучо колым кевытыште нал да коч». Тудым пүртүс шкеж деке шупшеш. Яндар юж дене шўлет, тыгодым кол сайын чўнга – кок пачаш куан.

Колым кучаш кайыме деч ончыч сайын ямдылалтман. Ик-кок кече ончыч игечым ончалман: кечан але йўран, температур, атмосфер давлений могай, тымык але мардежан.

Кол-влак мом кочкыт?

Колызо, ит нере!

Чўнга!

Эн кугу колым – карпым – тений У Торъял районысо «Толмань» рыбхозышто кучен. Нелытше – 7 кило.

Колым кучаш эн сай тат – волгыжаш тўналме вашеш але кече шичме лишан. Шыжым кечывал кечынат сайын чўнга.

Эрдене карпым парентге, кукуруз, кечывалым кинде, жмых, шўгө (короед) шукш дене, кас велеш шож шўраш, йыл дене кучаш келшен толеш. Колым пукшашлан Станислав пучымышым шолта. «Кучымеке, колым мөнгө кондем. Изирак карп але шеренте логалеш гын, мөнгеш вўдышкө колтем», – оила тудо.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Увер

Марий Элысе йоча экологий да биологий рўдер «Пүртүсын йолташыже-влак» сўрет конкурсым увертарен. Тушко 3-10 ияш-влакым ушнаш ўжыт. Кум номинацийыш: «Марий Элысе кушкыл тўня», «Марий Элысе янлык тўня» да «Марий кун-

демьн пүртүсшө» сўретдам колтен кертыда.

«Кугу Какшан» заповедни-кыш Москвасе зоопарк пеленысе самырык биолог-влакын клуб (КЮБЗ) участникше-влак шукерте огыл толын каеныт.

Ик пушенге, кок пушенге...

Чодыран күлешлыкше нерген мыланна изи годсек ойлалт. Но чаманаш логалеш, чодыра кажне ийын шагалемеш. Ик тўн амалже – айдемын титакшы-

Вашлиймаш деч вара йоча-влак пушенгым шынденит.

лан кōра чодыра йўла. Тидым шотыш налын, Марий Элысе «Авиалесоохрана» базын десант да пожар группын инструкторжо Артём Анатольевич Петров тунемыше-влак дене вашлийын. Тудо чодырам пожар деч утарыме нерген каласкален, чодырам аралаш ўжын.

Олеся ШАБДАРОВА.
Шернур, Марисола.
Вуйлатыше – школ директорыны алмаштышыже С.В.Петухова.

Уремыште – шыже

Уремыште – шōртнō шыже. Мардеж писе, леве, а каваже канде-канде, ик пылат уке. Пушенгыште лышташ-влак нарынче-йошкар тўсан улыт. Лач кож веле ужал сывынан. Ой, могай сай, пүртүсшө могай мотор. Кайык-влак тора велыш каят, а янлык-влак телылан илаш верым кычалыт. Тыгай пагыт мыланем моткоч келша.

Полина ПЕТУХОВА.

У Торъял, Кузнеч.

Ўмбакада пызле лышташ камвозын гын, илышыште сай вашталтышым вучыза.

Кенжежым кочкышым ямдыла, теле гоч изи пōртыштō ила. Йошкар упшым упшалын, мланде йымач лектеш.

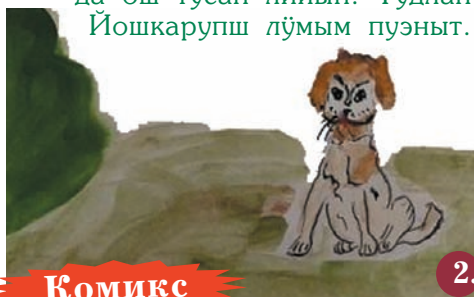
Юзо полат

Тиде онгай ойлымашым
мыланем ковай каласкален.

1.

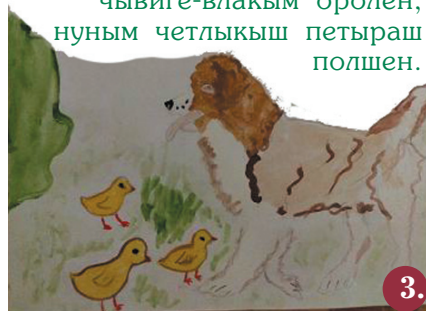
Икана ковамыт дек изи пинеге
толын лектын. Пунжо нарынче
да ош түсан лийын. Тудлан
Йошкарупш лүмым пуэзыт.

2.

Комикс

Йошкарупш ушан пинеге
кушкын. Кудывечыште
чывиге-влакым оролен,
нуным четлыкыш петыраш
полшен.

3.

Нунын илыме изи ялышт
чодыра воктене верланен.
Ковам шуко гана рывыжым,
мераным, шоншым ужын.

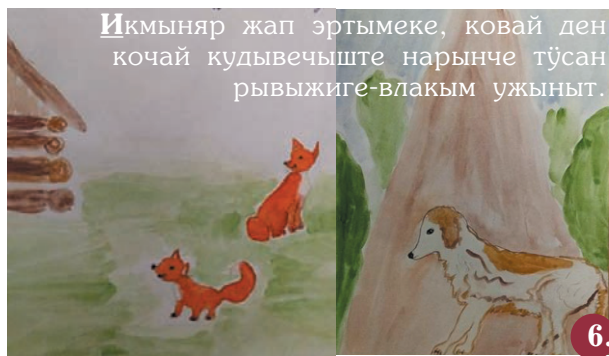
4.

Кок кече гыч
Йошкарупш толын.
Тудо кечыгут ома-
шыштыже киен.

5.

Икмынар жап эртымеке, ковай ден
кочай кудывечыште нарынче түсан
рывыжиге-влакым ужныт.

6.

Ик рушарнян кочай
Йошкарупшым пеленже
чодыраш налын.
Пинеге рывыж дене
модын кудалыштын, но икмынар жап гыч ала-куш
йомын. Кочай мөнгө шкетын пörтылын.

Нуным чодыра гыч Йошкарупш кон-
ден. Рывыжиге-влак вара йомыныт.
Ковай ойлен: «Ончыкташ конден!»

Екатерина БОРОВИКОВА сүретлен.
Йошкар-Оласе 1-ше номеран школ.

Шыже пайрем

Школыштына шыже пайремлан чылан ямдылалтынна.
Сценарийым 10-шо классыште тунемше-влак возеныт да нунак
вүденыт. Пайремыште түрлө модыш, конкурс, викторине эрта-
ралтыныт. Кажне класс муро ден куштымашым ончыктен.
Шыже нерген туштым туштеныт, мурым муреныт.

Снежана ВЛАДИМИРОВА.

Волжский, Карай.

КОНКУРС!

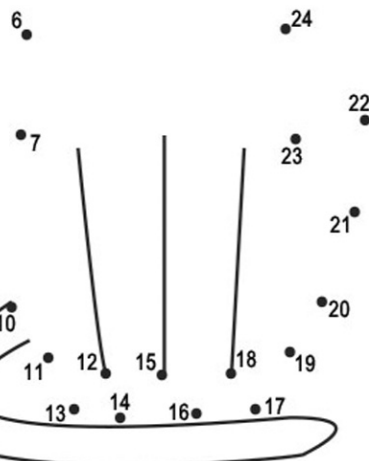
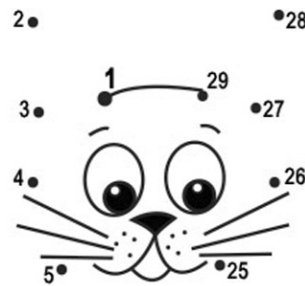
18 ноябрь –
Йүштö кугызан
шочмо кечыже

Марий Йүштö кугызан шочмо кечыжлан 22 декабрь
– Шорыкйол пайрем – шотлалтеш. Йöратыме кочайна
кушеч толын лектын? Кö тудым Марий Элыш конден?
Кызыт марте кушто илен? Родо-тукымжо кö? Лумöдыр
уныкаже кö? Ужыда, мынар йодыш.
Тугеже-е-е...

Айста Марий Йүштö кугы-
залан полшена – биографий-
жым возен пуэна! Чур, тыг-
лай огыл, а йомак сынаным!
Сүретымат ыштен кертыда.
Конкурс 2018 ий 22 декабрь
марте шуйна.

Конкурсын учредительже
– «Ший памаш» сылнымут
фондын вуйлатышыже,
писатель Василий КРАСНОВ.

17 ноябрь –
Шем пырысын кечыже

Точко-влакым ушо да сүретым чиялте.

Сенгышылан
– Йүштö кугыза деч
ик мешак пöлек! У ий
вашеш тудо
шкежак кон-
ден пуа.

КОНКУРС!

«Школ формым чиенам»

Снимкылаште:

1. Вика ДЕРЖАВИНА (Морко, Волаксола). 2. Ангелина ФОМИНЫХ (У Торъял, Токтарсола). 3. Оля ЯТМАНОВА (Морко, Коркатово). 4. Катя РЫБАКОВА (Шернур). 5. Настя ИВАНОВА, Богдана МИХАЙЛОВА (Морко, Купсола).

Алфавит

«Э» почеш «Йу»

верланен.

«Ю» тыге возалтеш.

Мутым кератат каласен?

«Ю» ден

«Юж» мут тўналеш.

Эн пытаргыш «Йа» буква.

«Я» тыге возалтеш.

Мыйын уло мут тудлан.

«Я» ден «Янлык» тўналеш.

Теке, эргым, ме пырля

Палышна чыла буквам.

Ынде тыят изатла

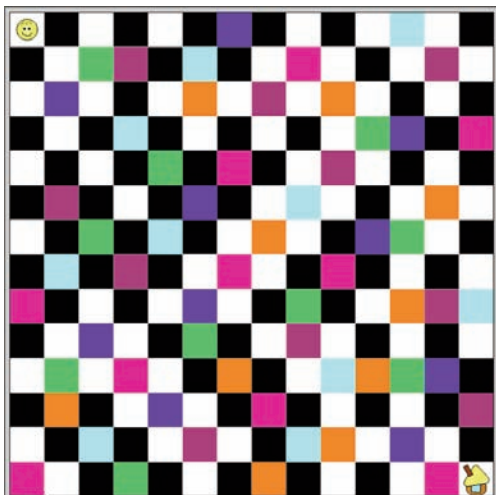
Тўнгалат лудаш книгам.

С.БЕССОНОВА.

Могай фруктын мужыржо уке?

Чертёж почеш могай пöрт чоңалтеш, палыза.

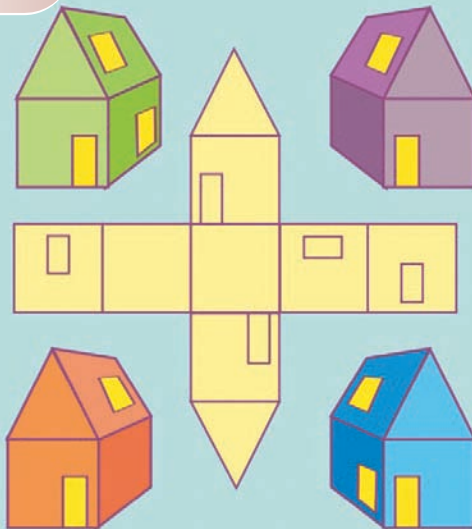

Уяча мөнгыжө пöртылнеже. Тудлан корным ончыкто. Ошо да шем клетке дене кайыман.

Пасужо висыдыме, шорыкшо шотлыдымо, күтүчыжө икте.

1. Вода.
2. Плечо.
3. Ведро.
4. Клён.
5. Ножницы.
6. Ласточка.

ыЛариса БУЛЫГИНА. Советский, Öрша.

В

Марлашке кусарыза

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1150 экз. Заказ 2127. Формат - А-4-8. Директор-тўн редактор Л.В.Семенова.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru Сайтын адресше: yamde-lii.pro, Тел. 8(8362) 45-22-82 (факс).

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикысе култур, печат да калык-влакын пашаш тыгышто министерстве, «Ямделий» газет» кугужаныш унитарный казна предприятий.

Газетым редакцийыште погмо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да култур наследиим аралымаште законодательством шуктен шогым эскерше Федеральный службыв Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер - ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

Газетым Печать да массовый коммуникаций шотышто Федерал агентствын окса полшыж дене лукмо.

Печатьыш пуымо жап - 14-00, фактически - 13-00.

Авторын да редакцийын шонымышт тўрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт. Ак - кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издателын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20 (юридический) Энеруьбал Амстердам, 1 (фактический).

0+